

Jestem działdowianinem (nką), znam moje miasto.

Program ścieżki edukacyjnej: „Edukacja regionalna – dziedzictwo kulturowe w regionie”

Gimnazjum

Wstęp

Celem programu jest przybliżenie uczniom znajomości własnego regionu: jego kultury, tradycji, zwyczajów, infrastruktury, środowiska naturalnego, gospodarki i jego problemów. Materiał został opracowany w oparciu o podstawy programowe ścieżki edukacyjnej „Edukacja regionalna – dziedzictwo kulturowe w regionie”. Za realizację treści ścieżki odpowiedzialnych będzie większość przedmiotów: historia, wiedza o społeczeństwie, język polski, biologia, geografia, plastyka, chemia, matematyka. Treści programowe ścieżki zostały skorelowane z treściami programowymi wyżej wymienionych przedmiotów. Wystąpiło również powiązanie ze ścieżkami: „Edukacja Europejska” i „Edukacja Ekologiczna”

Cele ogólne:

- kształtowanie poczucia własnej tożsamości „moje miejsce na ziemi”,
- podnoszenie świadomości społecznej ucznia,
- kształtowanie twórczych i aktywnych postaw w edukacji regionalnej,
- pogłębianie wychowania patriotycznego patriotycznej solidarności ogólnoludzkiej,
- pomoc w identyfikacji z „małą ojczyzną” i ojczyzną.

Materiał nauczania	Szczegółowe cele edukacyjne	Opis założonych Osiągnięć ucznia	Procedury osiągnięcia celów	Propozycje metod oceny	Przedmioty odpowiedzialne za realizację
I. Człowiek istota społeczna	1. Uświadomienie gdzie jest „moje miejsce na ziemi” 2. Sporządzanie drzewa genealogicznego 3. Poznanie historii swojej rodziny – ożyją fotografie przodków i ich biografia. - dostrzeganie związków między tradycją rodziny a tradycją regionu.	- zna swoich sąsiadów, otoczenie swego domu i szkoły. - wie skąd wywodzą się jego korzenie. - zbiera fotografie i poznaje swoich przodków. - kultywuje tradycje rodzinne.	- zajęcia w terenie -przeprowadza wywiady z członkami rodziny. - zakłada i prowadzi teczkę tematyczną - wykonuje pracę plastyczną „moja rodzina i ja” -wywiad z członkami rodziny.	- wykonuje plan osiedla na którym mieszka. - zbiera materiały do teczki tematycznej. - barwnie opowiada na podstawie pracy plastycznej o swojej rodzinie - zdaje sprawozdanie z przeprowadzonego wywiadu	- matematyka - język polski - historia - wiedza o społeczeństwie - plastyka
II. Działdowo „moje miasto, mój dom”.	1. Zapoznanie z legendami dotyczącymi Działdowa. 2. Poznanie herbu naszego miasta i	- zna legendy dziadowskie np. Pani z dziadowskiego zamku. - opisuje herb i wyjaśnia jego	- wycieczka po naszym mieście - konkurs małych form teatralnych „legendy mojego regionu”	- zdaje sprawozdanie z odbytej wycieczki - wie gdzie jest umieszczony herb Działdowa i umie	- język polski - historia - plastyka

	jego symboli. 3. Podanie na to, że Działdowo jest miastem średniowiecznym.	symbole - zna cechy charakterystyczne miasta średniowiecznego średniowiecznego dostrzega je w budowie Działdowa	- praca z materiałami źródłowymi dotyczącymi Działdowa - praca plastyczna Działdowo to mój dom	go opisać - rozumie przeczytany tekst źródłowy -konkursy klasowe na najpiękniejszy plan Działdowa - wystawa z prac plastycznych „Działdowo to mój dom”	
III. Położenie geograficzne Działdowa.	1.Działdowo miastem Warmii i Mazur. 2.Określenie granic woj. warmińsko-mazurskiego. 3.Określenie położenia Działdowa na mapie województwa, Polski i Europy.	-posługuje się mapą -zna i określa położenie geograficzne, historyczne i administracyjne Działdowa	-praca z mapą administracyjną, fizyczną Polski -praca z mapą Europy -wykonanie mapy konturowej województwa z zaznaczeniem położenia Działdowa -wycieczka do Olsztyna	-pokazuje na mapie Polski i Europy położenie Działdowa -przedstawia i określa cel wykonanej mapy konturowej -sprawnie zdaje sprawozdanie z odbytej wycieczki do Olsztyna	-geografia -historia
IV. Z najstarszych kart historii Działdowa -Krzyżacy w Działdowie - działdowianie w walkach obronnych ojczyzny	1.Zapoznanie z okolicznościami przejęcia przez Krzyżaków ziemi działdowskiej 2.Przedstawienie faktów dotyczących budowy zamku krzyżackiego. 3.Zapoznanie z okolicznościami nadania praw miejskich(1344r.) 4.Utrwalenie wiadomości o walkach polsko-krzyżackich na naszych ziemiach. 5.Wyjaśnienie nazwy ulicy Wł. Jagiełło. 6.Zapoznanie z decyzjami pokojów Toruńskich Toruńskich sprawie ziemi działdowskiej. 7.Podkreślenie bohaterskiej postawy społeczeństwa Działdowa w walkach narodowo-wyzwoleńczych. 8.Zapoznanie z	-wie o podziale w 1303r. Ziemi naszego regionu między biskupstwem chełmińskim a zakonem krzyżackim -wie, że budowa zamku trwała w kilku etapach -wie kto i kiedy nadał prawa miejskie naszemu miastu -zna największe wojny polsko-krzyżackie i ich znaczenie dla ziemi działdowskiej -wie, że na terenie Działdowa działała siatka przetrwania broni -wie o atakach rosyjskich atakach na Działdowo i poniesionych stratach -zna okoliczności powrotu Działdowa do Polski -zna historie obozu przejściowego -wie o pomocy działdowiaków dla więźniów obozu	-praca z tekstem źródłowym dotyczącym pobytu Krzyżaków na ziemi działdowskiej -wycieczka na pola Grunwaldu -obejrzenie filmu „Krzyżacy” -analiza obrazów J.Matejki: ”Bitwa pod Grunwaldem” i „Hołd Pruski” -praca z mapą -wycieczka do ruin zamku krzyżackiego -praca z tekstem źródłowym -spotkanie z potomkami p.M.Łyskowskiego (odpowiedzialnego o za przetrwanie broni) -praca z mapą -wycieczka na miejsce obozu -wymarsz do Izby Pamięci	-rozumie i poprawnie interpretuje przeczytany tekst źródłowy -pisze sprawozdanie z wycieczki i obejrzanego filmu „Krzyżacy” -graficznie przedstawia szlak przemarszu wojsk krzyżackich od Działdowa w kierunku Grunwaldu -ciekawie opowiada o zasadach wznoszenia zamków krzyżackich -sprawnie posługuje się mapą -apele klasowe „Działdowianie w walkach o wolną Polskę” -umiejętnie posługuje się mapą -trafnie odczytuje	-historia -język polski -plastyka -geografia -godziny do dyspozycji wychowawcy

	zniszczeniami wojennymi w Działdowie. 9.Przedstawienie historii obozu przejściowego Działdowie.		Narodowej mieszczącej się w LO w Działdowie -spotkanie z więźniami obozu lub ich potomkami	wiadomości zawarte w tekście źródłowym -ciekawie relacjonuje pobyt w Izbie Pamięci Narodowej -aktywnie uczestniczy w spotkaniach z zaproszonymi gośćmi	
V. Zabytki przyrody i architektury w Działdowie	1.Zapoznanie z zabytkami architektury i pomnikami przyrody 2.Umiejszczenie zabytków na mapie regionu. 3.Budzenie szacunku do zabytków.	-zna zabytki Działdowa -docenia walory zabytków architektury i przyrody -zna zabytkowe aleje drzew: lipy drobnolistnej, jesionu, olszy i klonu -troszczy się o zabytki	-wycieczka krajoobrazowo historyczna po naszym regionie	-jest dobrym przewodnikiem po zabytkach regionu -sprawnie posługuje się mapą i planem Działdowa -nadanie symbolicznego tytułu "Przewodnik regionu" -potrafi zareklamować nasze miasto i okolice	-biologia -geografia -historia -plastyka
VI. Tradycje, zwyczaje działdowskie	1.Zapoznanie z tradycjami , zwyczajami regionu działdowskiego	-zna zwyczaje związane z wigilią, nowym rokiem np. rogałe, chodzenie z szopką -zna demony warmińskie: kołobuk, topnicy, zmory , mary -zna zwyczaje wielkanocne: połykanie kotek z palm, chodzenie po smaganiu -wie o wróżbach matrymonialnych w dzień św. Jana i w Andrzejkę -kultywuje tradycje regionu	-praca z tekstami zamieszczonymi w książce A.Szyfer „Zwyczaje, obrzędy i wierzenia Mazurów i Warmiaków” -wywiad z najstarszymi członkami rodzin o zwyczajach działdowskich -wymarsz do Izby Pamięci będącej pod patronatem rodziny Maronów	-przygotowanie wigilii klasowej zgodnie z tradycją regionalną -umie ułożyć scenariusz wywiadu -doskonali umiejętność zadawania pytań -prowadzi ekspozycję z ziemi działdowskiej -zakładanie kącików klasowych „Pamiętki z naszego miasta”	-godziny do dyspozycji wychowawcy -język polski -wiedza o społeczeństwie -historia -biblioteka
VII. Charakter gospodarczy Działdowa	1.Uświadomienie o rolniczym charakterze regionu 2. Działdowo głównym węzłem komunikacyjnym Warszawa- Gdańsk 3. Zapoznanie z podstawowymi działaniami gospodarki w	-wie, dlaczego Działdowo i jego okolice uchodzą z teren rolniczy -potrafi wymienić zakłady produkcyjne w naszym mieście -zdaje sobie sprawę, że krańcowe położenie miasta ma niekorzystny wpływ	- wycieczka na tereny byłego gospodarstwa rolnego PGR-Kolgartowo -przeprowadzenie wywiadów z przedstawicielami zakładów produkcyjnych w naszym mieście	-zdaje sprawozdanie z sytuacji istniejącej na terenach byłych PGR-ów -ciekawie opowiada o spotkaniach z przedstawicielami zakładów	-wiedza o społeczeństwie -geografia -godziny do dyspozycji wychowawcy

	<p>naszym mieście</p> <p>4.Ukazanie problemów regionalnych które należy rozwiązać np. bezrobocie</p> <p>5.Przedstawienie pozycji miasta na tle Warmii i Mazur</p>	<p>na jego pozycję w województwie</p>	<p>-spotkanie z przedstawicielami PUP</p> <p>-praca z rocznikiem statystycznym-zatrudnienie w naszym regionie</p>	<p>produkcyjnych na terenie Działdowa i pracownikami PUP</p> <p>-prezentacja wykonanego diagramu ukazującego stan zatrudnienia w naszym mieście</p>	
<p>VIII.</p> <p>Zasłużeni obywatele dla miasta Działdowa dawniej i dziś</p>	<p>1.Zapoznanie z wybitnymi przedstawicielami regionu i ich zasługami</p> <p>2.Przedstawienie władz:</p> <p>-miasta</p> <p>-gminy</p> <p>-powiatu</p>	<p>-zna sylwetki ludzi zasłużonych dla Działdowa np.: K.Małek</p> <p>E.Sukertowa</p> <p>Biedrawina</p> <p>-wie kto sprawuje władzę w : mieście, gminie i powiecie</p>	<p>-spotkanie z ludźmi zasłużonymi dla Działdowa lub ich potomkami</p> <p>-wieczory poetyckie ze współczesnymi poetami ziemi dziadowskiej</p> <p>-wystawa współczesnej twórczości poetyckiej powstałej na ziemi dziadowskiej</p> <p>-spotkania z przedstawicielami władz miasta, gminy i powiatu</p>	<p>-wykonanie gazetki ściennej "Zasłużeni dla Działdowa"</p> <p>-konkurs szkolny na najpiękniejszy album „Wybitni przedstawiciele regionu”</p> <p>-gromadzi i klasyfikuje potrzebne mu materiały</p> <p>-aktywnie uczestniczy we wszystkich spotkaniach z zaproszonymi gośćmi</p>	<p>-język polski</p> <p>-wiedza o społeczeństwie</p> <p>-biblioteka</p> <p>-plastyka</p> <p>-godzina do dyspozycji wychowawcy</p>
<p>IX.</p> <p>Związki Działdowa z Europą</p>	<p>1.Przedstawienie historycznego powiązania Dz-wa z Europą</p> <p>2.Uświadomienie o położeniu Dz-wa na trasie szlaku bursztynowego.</p> <p>3.Pozostałości w mieście</p> <p>-pokrzyżackie</p> <p>-poniemieckie</p> <p>4.Ukazanie kontaktów gospodarczych, kulturalnych edukacyjnych z krajami Europy</p> <p>5.Zapoznanie z działalnością działdowskich szkolnych klubów europejskich</p> <p>6.Ukazanie wizerunku królowej Jadwigi na tle Europy</p>	<p>-zna ślady obcych kultur w Działdowie</p> <p>-zna rolę szlaku bursztynowego</p> <p>-umie ukazać cechy charakterystyczne budownictwa krzyżackiego</p> <p>-wymienia ślady działalności niemieckiej z czasów I i II wojny światowej na terenie Działdowa</p> <p>-wie o kontaktach gospodarczych działdowskich zakładów pracy z państwami Europy np.: Rosja, Niemcy,</p> <p>- wie o działalności szkolnych klubów europejskich</p> <p>-zdaje sobie sprawę z ogromnej roli królowej Jadwigi w szerzeniu oświaty i kultury w Polsce i w Europie</p>	<p>-gromadzenie materiałów źródłowych</p> <p>-praca z mapą</p> <p>- wytaczanie na mapie szlaku bursztynowego</p> <p>- wycieczka plenerowa</p> <p>-spotkanie z przedstawicielami zakładów pracy współpracującymi z krajami Europy</p> <p>-wymiana doświadczeń między szkolnymi klubami Europejskimi</p> <p>-prezentacja państw europejskich w „Dniu Europy”</p> <p>-założenie teczki tematycznej „Jadwiga patronką naszej szkoły”</p>	<p>-umiejętnie gromadzi i analizuje materiały źródłowe</p> <p>- wskazuje miejsce Działdowa na szlaku bursztynowym</p> <p>-aktywnie uczestniczy w dyskusji na temat współpracy działdowskich zakładów pracy z krajami Europy</p> <p>-angażuje się w prace szkolnego klubu Europejskiego</p> <p>-pogłębia wiedzę o roli Jadwigi w Europie</p>	<p>-geografia</p> <p>-język polski</p> <p>-wiedza o społeczeństwie</p> <p>-historia</p> <p>-biblioteka</p>

<p>X. Ekologiczny wizerunek Działdowa</p>	<p>1. Uświadomienie potrzeby ochrony środowiska. 2. Przedstawienie konieczności segregacji odpadów u źródeł wytwarzania. 3. Gospodarka odpadami problemem lokalnym czy globalnym? 4. Ukazanie potrzeby budowy wysypiska opartego o europejskie normy ekologiczne. 5. „Efekt cieplarniany”- przyczyny i skutki.</p>	<p>-wie, że zdrowo żyć to czysto żyć. -zna zasady i stosuje segregację odpadów. -wie o konieczności uczestniczenia w akcjach związanych z „Świętem Ziemi” i „Sprzątania Świata”. - zna przyczyny i skutki efektu cieplarnianego.</p>	<p>-spotkania z przedstawicielami zajmującymi się ochroną środowiska w naszym regionie. -pogadanki na godzinach do dyspozycji wychowawcy o konieczności segregacji odpadów. -zbiórka surowców nadających się do recyklingu np. puszki aluminiowe. -udział w akcjach związanych z czystością ziemi. -wycieczka w celu obserwacji emisji zanieczyszczeń z kominów przemysłowych.</p>	<p>-sam dba o czystość środowiska i zachęca innych. -opowiada jak wygląda segregacja odpadów w jego domu. -konkurs klasowy- wykonanie plakatu „Czyste nasze miasto” - ciekawie opowiada o wpływie emisji zanieczyszczeń na klimat Działdowa i okolic.</p>	<p>-biologia -fizyka -chemia -geografia -wiedza o społeczeństwie -godzina do dyspozycji wychowawcy</p>
<p>XI. Jestem działdowianinem(nką) - znam swoje miasto</p>	<p>1. Ewaluacja „Działdowo moje miasto, mój dom”.</p>	<p>-zna legendy, historię miasta, zwyczaje, tradycje, położenie, środowisko, zabytki, infrastrukturę, związki Działdowa z innymi regionami Polski i z Europą. - zna problemy swojego regionu.</p>	<p>-konkursy -quizy -zabawy -ankiety, sprawdzające wiedzę ucznia o jego mieście.</p>	<p>-aktywnie uczestniczą w różnych formach zajęć pogłębiających wiedzę o swoim mieście.</p>	<p>- wszystkie przedmioty.</p>

PROGRAM AUTORSKI

mgr BARBARY CYBULSKIEJ

Działdowo, sierpień 2001

Wykaz:

Przykłady publikacji pożytecznych dla uczniów i nauczycieli w poznaniu własnego regionu:

- R. Hryń Kuśmierk, „Zwyczaje i obrzędy” , Świat książki.
- J. Lebedziewicz, „ Treści regionalne na lekcjach historii” , Olsztyn 1996.
- Z. Mogielnicki , „Kronika ziemi dziadowskiej” , Działdowo 1990.
- A. Omelaniuk , „ Z regionalizmem w XXI wiek” , Wrocław- Ciechanów 1998
- jw. , „Integracja europejska a ruch regionalny w Polsce” , Wrocław-Ciechanów 1998

- A. Pstrągowska ,I. Tyburski, „Działdowo” (zarys dziejów), Działdowo 1984
- Rada Krajowa Regionalnych Towarzystw kultur , „ Tożsamość narodowa a ruch regionalnych Polsce”, Ciechanów 1988
- A. Szyfer , „ Zwyczaje, obrzędy i wierzenia Mazurów i Warmiaków”, Pojezierze, Olsztyn 1975.
- Z. Śliwa, Zwyczaje rodzinne Dom polski”, Świat Książki.
- praca zbiorowa, „Działdowo z dziejów miasta i powiatu” , Pojezierze, Olsztyn 1966
- praca zbiorowa, „Czym jest regionalizm ?” Ministerstwo Kultury i Sztuki, Wrocław – Ciechanów 1998.